

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 351/05-89

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. júla 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza vo veci sťažnosti R. U., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., M., v časti, v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 148/04 v spojení s postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 24/05 a jeho uznesením zo 16. februára 2005 v súvislosti s jeho žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu z 15. decembra 2004, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva R. U. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 148/04 v spojení s postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 24/05 a jeho uznesením zo 16. februára 2005 v súvislosti s jeho žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu p o r u š e n é b o l i .

2. R. U. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré sú mu povinní uhradiť Okresný súd Čadca v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún) a Krajský súd v Žiline v sume 5 000 Sk (slovom päťtisíc slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia R. U. v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. Š., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 4 888 Sk (slovom štyritisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 2 000 Sk (slovom dvetisíc slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 351/05-66 zo 6. decembra 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť R. U., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., M., v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 5

ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 1 T 148/04 v spojení s postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Tos 24/05 a jeho uznesením zo 16. februára 2005 v súvislosti s jeho žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu z 15. decembra 2004.

Zo sťažnosti sťažovateľa a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Okresného úradu Justičnej polície Policajného zboru Č. (ďalej len „OÚJP PZ Č.“) sp. zn. ČVS: OÚJP-397/10-2003 z 28. októbra 2003 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne vznesené proti sťažovateľovi obvinenie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“). Ďalším uznesením vyšetrovateľa OÚJP PZ Č. sp. zn. ČVS: OÚJP-421/20-2003 zo 4. decembra 2003 bolo začaté trestné stíhanie a súčasne vznesené proti sťažovateľovi obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona. Sťažovateľ bol následne na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. Tp 23/04 z 1. marca 2004 vzatý do väzby z dôvodov podľa ustanovenia § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) s tým, že väzba sa mu započítava od 27. februára 2004.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Č. podal 19. mája 2004 okresnému súdu obžalobu proti sťažovateľovi pre trestný čin krádeže podľa § 247 v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona a pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Trestného zákona, ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. 1 T 148/04. Uznesením okresného súdu zo 6. októbra 2004 bolo konanie sp. zn. 1 T 148/04 spojené s konaním sp. zn. 1 T 114/03, predmetom ktorého bola obžaloba proti sťažovateľovi ako mladistvému pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona, trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1 a 2 v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona, trestný čin podielníctva podľa § 251 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 2 písm. a) v spojení s § 9 ods. 2 Trestného zákona a pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona.

Sťažovateľ podal na hlavnom pojednávaní 15. decembra 2004 žiadosť o prepustenie z väzby, ktorú okresný súd zamietol uznesením doručeným mu 10. januára 2005. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 2 Tos 24/05 zo 16. februára 2005 tak, že ju zamietol. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 31. marca 2005. Sťažovateľ považuje dobu 3,5 mesiaca, počas ktorej bolo súdmi rozhodované o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, za neprimerane dlhú a porušujúcu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, v rámci ktorých má právo každých 14 dní podať žiadosť o prepustenie z väzby.

Sťažovateľ namietal tiež skutočnosť, že okresný súd v konaní sp. zn. 1 T 148/04 nerozhodol o ďalšom trvaní jeho väzby, v dôsledku čoho je jeho väzba po 27. auguste 2004 nezákonná, a to napriek skutočnosti, že 19. mája 2004 bola v jeho trestnej veci podaná obžaloba. Sťažovateľ v tejto súvislosti zastáva názor, že nezákonné obmedzenie jeho osobnej slobody bez právne relevantného rozhodnutia súdu o jeho ďalšej väzbe je porušením označených základných práv podľa ústavy a dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiadal, aby ústavný súd vo vzťahu k časti sťažnosti, ktorá bola ústavným súdom prijatá na ďalšie konanie, vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 148/04 v spojení s konaním a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tos 24/05 zo 16. februára 2005 v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, priznal mu finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk, ako aj úhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril krajský súd podaním sp. zn. Spr 18/2007 z 27. marca 2007, v ktorom uviedol, že pri rozbere veci vychádzal zo zberného spisu krajského súdu sp. zn. 2 Tos 24/05 a zistil nasledovný priebeh predmetného konania krajského súdu:

„- spis Okresného súdu Čadca sp. zn. 1 T 148/04 bol Krajskému súdu v Žiline predložený dňa 31. 1. 2005 so sťažnosťou obžalovaného R. U. proti uzneseniu Okresného

súdu v Čadci sp. zn. 1 T 148/04 z 15. 12. 2004, ktorou bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby,

- neverejné zasadnutie o predmetnej sťažnosti obžalovaného bolo konané dňa 16. 2. 2005,

- uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 Tos 24/05 zo 16. 2. 2005, ktorým bola sťažnosť obžalovaného R. U. zamietnutá bolo vyhotovené 3. 3. 2005. spis Okresného súdu Čadca sp. zn. 1 T 148/04 okresnému súdu bol vrátený dňa 4. 3. 2005,

- zo zberného spisu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 Tos 24/05 nie je zistiteľné, kedy uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 Tos 24/05 zo dňa 16. 2. 2005 bolo obžalovanému R. U. a jeho obhajcovi doručené.“

Predsedníčka senátu s poukazom na priebeh konania vedeného pod sp. zn. 2 Tos 24/05, ako aj na skutočnosť, že senát krajského súdu „2 To“ podaním č. Spr 17/05 upozornil predsedu súdu na neprimeraný počet pridelených vecí podľa § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v závere svojho vyjadrenia konštatovala, že: „*Vybavenie vecí v uvedených lehotách od nápadu vecí po expedíciu spisu od 31. 1. 2005 do 4. 3. 2005 považujem za primerané stavu vecí a zákonu.*“

Okresný súd sa k sťažnosti sťažovateľa vyjadril podaním zo 4. mája 2007 doručeným ústavnému súdu 11. mája 2007 prostredníctvom svojho predsedu. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení chronologicky popísal priebeh predmetného konania.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 6. decembra 2006 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Dňa 22. januára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec pridelená. Po schválení Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 a prerozdelení vecí novovymenovaným sudcom sa sudkyňou spravodajkyňou v tejto veci stala členka IV. senátu. Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol IV. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. V texte čl. 5 ods. 4 dohovoru použitý anglický výraz „speedily“ a francúzsky výraz „a bref délai“ (v slovenskom preklade „urýchlene“) jasne indikuje, čo musí byť v danom prípade hlavným predmetom záujmu. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezichieri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55).

Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám zbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybniť zákonnosť zbavenia slobody, dáva týmto osobám právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti zbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné

(Rehbock c. Slovinsko, rozhodnutie z 28. novembra 2000, Vodeničarov c. Slovenská republika, rozsudok z 21. decembra 2000, § 33 - 36).

V náleze sp. zn. III. ÚS 7/00, v ktorom sa ústavný súd zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru, okrem iného uviedol, že aj keď sa jednotlivé lehoty z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj I. ÚS 18/03).

Požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03).

Zo spisového materiálu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ na hlavnom pojednávaní 15. decembra 2004 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorá bola okresným súdom na tomto pojednávaní zamietnutá. Uznesenie sp. zn. 1 T 148/2004 z 15. decembra 2004 bolo sťažovateľovi doručené 10. januára 2005 a ten proti nemu v rámci zákonnej lehoty podal 12. januára 2005 sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol 16. februára 2005 (spisový materiál v tejto veci bol krajskému súdu doručený 31. januára 2005). Okresnému súdu bol spisový materiál v predmetnej veci spolu s uznesením krajského súdu zo 16. februára 2005 vrátený späť 8. marca 2005 a sťažovateľovi bolo toto uznesenie krajského súdu doručené až 31. marca 2005.

Zo skutkových zistení ústavného súdu vyplýva, že konanie a rozhodovanie okresného súdu v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu trvalo spolu 69 dní. Podľa zistenia ústavného súdu postup okresného súdu v tomto konaní nespĺňal požiadavku neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, predovšetkým pri vykonávaní jednoduchých procesných úkonov (predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie

o sťažnosti sťažovateľa a doručenie rozhodnutia krajského súdu sťažovateľovi), v dôsledku čoho došlo k jeho výraznému predĺženiu. Konanie o sťažnosti sťažovateľa vedené krajským súdom trvalo spolu 36 dní (od doručenia spisu krajskému súdu 31. januára 2005 až do 8. marca 2005, keď bol spis v tejto veci vrátený späť okresnému súdu) a bolo predĺžené najmä v dôsledku nedostatočne urýchleného postupu súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa, ako aj pri vypracovaní a doručovaní tohto rozhodnutia spolu so spisom okresnému súdu. Spolu teda konanie o žiadosti sťažovateľa z 15. decembra 2004 trvalo pred obidvoma súdmi zúčastnenými na rozhodovaní 105 dní, t. j. 3 a pol mesiaca, čo nie je možné považovať za urýchlené konanie podľa práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj podľa základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy.

Ústavný súd s prihliadnutím na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už vyslovil, že personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či postup súdu v konaní bol ústavne súladný (napr. III. ÚS 14/00, I. ÚS 156/02, I. ÚS 127/04), nemohol akceptovať tvrdenie krajského súdu, že k predĺženiu uvedeného konania došlo v súvislosti s neprimeraným počtom vecí pridelených do senátu, ktorý v tejto veci rozhodoval.

S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že oba súdy zúčastnené na rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa z 15. decembra 2004 porušili svojím postupom v predmetnej veci jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Ústavný súd zastáva názor, že uvedené deklarovanie porušenia označených práv postačuje na ochranu sťažovateľových práv v súvislosti so zákonnosťou rozhodovania o jeho väzbe, a preto sa ďalšími v sťažnosti tvrdenými dôvodmi porušenia týchto práv nezaoberal.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia spolu v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených bližšie vo svojej sťažnosti (poukazujúc najmä na pocity nespravodlivosti a právnej neistoty).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Ústavný súd považoval za oprávnenú sťažovateľovu požiadavku na priznanie finančného zadost'učinenia, a to v sume 20 000 Sk. Vzhľadom na intenzitu porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru nebolo možné považovať za postačujúce deklarovanie závažného porušenia základného práva sťažovateľa. Súdny zúčastnené na rozhodovaní o jeho žiadosti mu podľa rozhodnutia ústavného súdu finančné zadost'učinenie uhradia podľa svojho podielu na dĺžke predmetného konania a podľa miery, akou prispeli k porušeniu práv sťažovateľa tak, že okresný súd je povinný uhradiť mu sumu 15 000 Sk a krajský súd sumu 5 000 Sk.

3. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu požiadal o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom v sume 6 888 Sk špecifikovanej ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu a DPH.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 14 a z § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, v zásade nie je ocenený peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden

úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk.

V súlade s týmito ustanoveniami možno teda trovy konania vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie súdu) vykonané v roku 2006 vrátane režijného paušálu a DPH (2 x 2 730 Sk + 2 x 164 Sk + 19 % z 5 788 Sk). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu činí 6 888 Sk.

Ústavný súd vzhľadom na podiel, ktorým okresný súd a krajský súd prispeli k porušeniu práv sťažovateľa v preskúvanom konaní vo výroku, prikázal uhradiť náhradu trov konania sťažovateľa v sume 4 888 Sk okresnému súdu a v sume 2 000 Sk krajskému súdu na účet kancelárie ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. júla 2007